

Sesida dals

Communitgà ils

Protocol nr.

15 d'october 2024

18 d'october 2024

790/2024

Dumonda Casale

concernent la creaziun d'in fond per elavurar istoricamain eveniments critics en las
regions / valladas dal Grischun

Resposta da la Regenza

Tar la dumonda 1: Per cumplettar las lavurs da la perscrutaziun da l'istorgia, ha la Regenza inizià, sustegnì e realisà repetidamain durant l'ultim temp l'elavuraziun pli profunda dals «chapitels stgirs» da l'istorgia grischuna (p.ex. studi davart ils Jenics en il Grischun: «Integrasiun ed exclusiun», exposiziun en il Museum retic: «Verdingkinder reden», incarica da la Regenza per perscrutar las «mesiras repressivas per motivs da provediment en il Grischun» e.u.v.) e vegn a far quai er en l'avegnir. Ma a la Regenza na pari dentant betg necessari da crear in fond specific per «elavurar eveniments critics». Abstrahà da las dumondas pertutgant ils criteris d'admissiun, da qualidad e da decisiun sco er abstrahà dals standards d'in tal instrument da finanziaziun stattan a disposiziun sufficientamain instruments, cun ils quals vegn promovida particularmain l'elavuraziun dals «chapitels stgirs», quai complementarmain a l'istoriografia instituzionalisada ed a sias instituziuns (universitads, instituts da perscrutaziun sco l'Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna [icg], archivs statals e museums). Per la finanziaziun pon vegnir duvrads ils meds da la finanziaziun speziala Lottaria naziunala sco er ulteriurs instruments da promoziun sin plaun chantunal ed eventualmain naziunal (cunzunt il Fond naziunal svizzer FNS). Ils projects da perscrutaziun ch'èn vegnids realisads cun success durant ils onns passads, en spezial davart ils «chapitels stgirs» da l'istorgia grischuna, pledan – ord vista da la Regenza – per cuntinuar cun la pratica vertenta e per desister da crear in fond specific. La finala stoi vegnir constatà, ch'i èn centralas – ord vista da la Regenza – suenter l'elavuraziun scientifica, en emprima lingia er l'elavuraziun didactica, l'accessibladad e la comunicaziun da la savida istorica, per ch'ils projects possian servir sco orientaziun.

Tar la dumonda 2: Areguard l'installaziun da memorials u da craps commemorativs per sa regurdar als «process da strias» ha la Regenza ina tenuta critica. La sensibilisaziun e l'infurmaziun directamain als lieus istorics dals eveniments – sco che quai capita per exempel en il Pretorio a Vicosoprano – paran dad esser pli raschunaivlas per la lavur commemorativa. Vitiers vegn il fatg, ch'i para dad esser pli adattà da render accessiblas «en moda simpla» e da metter a disposiziun las funtaunas istoricas (er sin via digitala) davart il tema da la persecuziun da las strias, quai per pudair tegnair preschents en la publicitad quests eveniments ch'èn capitads avant ditg e per als render accessibels ad ina perscrutaziun moderna da l'istorgia. Uschia planischa il Museum retic per l'onn 2026/2027 in'exposiziun speziala davart il tema «strias», cun in sguard sin las structuradas e sin las implicaziuns socialas, politicas e legalas che han provocà la persecuziun da las strias en il Grischun ed en la Svizra Orientala. Quest project dal Museum retic vegn realisà en collavuraziun cun il Museum naziunal dal Liechtenstein. L'exposiziun sa basa sin in project da perscrutaziun current dal icg.

En num da la Regenza

Il president:

Dr. Jon Domenic Parolini

Il cancellier:

Daniel Spadin